

MLADŠÍ BRÁCHA CUBASE VST

Firma Steinberg vyplula na trh se svou vlajkovou lodí. Není to ale letadlová loď ani torpédoborec. Je to obratná a svižná luxusní jachta.

Stává se, že rodiče mají dítě, se kterým jsou po všech stránkách spokojeni. Hýčkají ho a jsou přesvědčeni, že je to to nejlepší, co je mohlo potkat. Přitom ani netuší, že se jim za chvíli narodí druhý potomek, který bude mnohem chytřejší a svého staršího sourozence přeroste a předčí po všech stránkách. (Nebál bych se napsat, že je to pravidlo, ale můj starší bratr by se mnou měsíc nemluvil.)

Zatímco u lidí je kvalita potomka víceméně v rukou osudu (cesty páně jsou nevyzpytatelné), u počítačových programů má pojem plánované rodičovství úplně jiný rozměr. Mladší projekty jsou téměř vždycky silnější než jejich předchůdci, jinak by byly odsouzeny k zániku během několika měsíců. Nikdo se (na rozdíl od lidských potomků) ani tolik nezlobí, když se občas trochu podobají dětem sousedů. To se však u Nuenda, mladšího bratříčka Cubase VST, říct rozhodně nedá. Maximálně by se dalo odvozovat, že jeho rodiče viděli, kde udělali sousedé chybu. Soudruzi z Německa totiž neudělali snad žádnou.

Nuendo. Tajná zbraň?

Když jsem před měsícem už neměl na vybranou a musel jsem do Mediaportu vrátit Digi 001, měl jsem téměř slzu v oku. Jeho ředitel mi ji však zamáčkl s tím, že se nemám bát, že mi půjčí jiné hračky – a možná i lepší. Musím říct, že nelhal.

Když jsem si domů nesl krabici s instalací, ještě jsem o tom mnoho nevěděl. Program jsem znal prakticky jen z recenzí a z různých fór na webu, kde nikdy nevíte, jací odborníci (mnohdy v uvozovkách) do nich píšou. Co si člověk neosahá, na to rychle zapomene. Steinberg, co se týče Nuenda, je tajemnější než hrad v Karpatech. Nikde na jeho stránkách jsem nanařil na demo nebo trial verzi. Jejich presscentrum jsem bombardoval e-maily, abych zjistil, kde se dá najít, ale nikdy jsem nedostal jedinou odpověď (a to ani později, když jsem se je snažil navnadit i tím, že o jejich nejlepším produktu píšou a dával jsem jim šanci povědět mi, v čem jsou největší přednosti Nuenda – buď je nezajímají čeští novináři, nebo jim nefunguje odkaz na webu – obojí je dost smutné). Z www.nuendo.com se dá stáhnout pouze plná verze programu, která nepracuje bez sériového čísla a hardwarového klíče. Než trávit další hodiny a dny v nejtemnějších koutech sítě, rozhodl jsem se Nuendo pustit z hlavy.

Za to všechno, co jsem si s Nuendem užil předtím, jsem mu nasadil trochu tvrdší metr. Omlouvám se, bylo to ode mne neprofesionální. Choval jsem se trochu zapškle, ale Nuendu těžko ublížíte. To nejhorší, co jsem na něm našel, už jste se dozvěděli. Navíc s každou minutou strávenou s tímto programem moje zapškllost ustupovala (teď se zase děsím okamžiku, kdy budu muset všechno vrátit).

Račte vstoupit...

Když zakládáte nový projekt, otevře se vám v Nuendu dlouhá nabídka přednastavených konfigurací, mezi nimiž nechybí možnost DVD authoring nebo mastering zvuku pro film 5.1. Nuendo zvládá vedle 100 stereofonních či 200 monofonních zvukových stop také desítky MIDI tracků a přehrávání náhledu videa. Plynulý průběh maximálního počtu stop však výrobce zaručuje s 1,2GHz procesorem a opravdu velkou RAM (256 KB v tomto případě není mnoho). Výhodou Nuenda oproti Pro Tools (pro nás péčkáře) je fakt, že vznikalo a vyvíjelo se přímo pro Windows, a zná tedy všechny jejich kladné(?) stránky i jeho neduhy a počítá s nimi. Můžu říct, že i bez speciální zvukové karty se můj počítač (PIII-500 MHz, 128 RAM, SB LIVE! – pro další experimenty jsem raději vytrhal RAM všem kamarádům a zvýšil na 320) držel velice dlouho. Osm stop osazených realtime plug-iny nebyl žádný problém (Pro Tools mi v této chvíli hlásily Out of CPU power!).

... a nevystupujte!

Snad všechno, s čím jsem se kdy při míchání hudby vztekal, je v Nuendu "vychytané". Mám pocit,

jako by vedle programátorů při práci postával hlouček zvukařů, kteří neustále vykřikovali: "Jo, a víš, co mě taky štve...? Tak to oprav."

Nuendo je rozděleno do několika pracovních prostorů, které jsou v například v Pro Tools integrovány do jednoho. Nejprve mi tohle rozdělení přišlo jako nedostatek, ale zjistil jsem, že jsem získal spoustu prostoru na práci. Do jednotlivých oken se však dostanete přímo přes ikony v hlavním editačním okně projektu.

Nuendo dokáže importovat všechny standardní zvukové soubory v jakékoli kvalitě (od verze 1,5 dokonce včetně MP3), dokáže natáhnout i zvuk například z *.avi souboru a samozřejmě i celou skladbu z Cubase. Při importu si je překonvertuje do rozlišení projektu. Podobně jako Pro Tools edituje Nuendo nedestruktivně. Upravuje pouze náhledy zvukových souborů, jejichž zdroje má pak uloženy v okně pool – tedy v poli souborů. Tam se dozvíte vše, co potřebujete o jednotlivých wavech a videosouborech vědět: délku, velikost, počet užití. Pool má velkou spoustu funkcí, které najdete i u Pro Tools (ty mají podobný file manager v hlavním editačním okně) – včetně vymazání nepoužitých souborů, ale jednu šikovnou věc navíc – vlastní integrovaný Recycle bin, odpadkový koš.

Když jsem poprvé viděl Project window, nijak zvlášť se mi to nelíbilo. Základní šedá barva, kombinovaná s podkladovou černou, a tmavošedé objekty ve stopách mi přišly poněkud "eklnat". Zajásal jsem, když jsem zjistil, že si černé zvukové stopy můžu různě obarvit. Ale moc to nepomohlo. Každá z barev, bez ohledu na to, jak jim autoři říkají, má citelnou příměs tmavé šedi.

"On je tak vošklivej, až je vám hezkej!" vzpomněl jsem si na Švejka. Časem se vám zalíbí sebeošklivější design, když program dělá vše, co od něj očekáváte.

Nuendo je perfektně přehledné, a to především díky třem "šoupátkům", kterými si můžete libovolně (a hlavně plynule) zvětšovat velikost všech tracků zároveň, vizuálně zhušťovat zvukové vlny a zoomovat v X-ové ose. Každý track lze také chytit za spodní okraj a zvětšit si ho solo, když je potřeba.

Hodiny práce ušetří režimy snap. Není výjimkou, že multitrackové editory různých firem spolu nejsou kompatibilní. Když jsem importoval stopy, které jsem si nahrál na Digi 001, přišel problém: stopy jsou sice stejně dlouhé, ale já jsem je zaboha nemohl synchronizovat. Vždycky se mi o milisekundy rozjely, a to je ve výsledku u deseti stop opravdu znát. Nuendo má několik snap (přichytávacích) režimů. Pomocí jednoho z nich – snap to events and cursor (přichyt' ke kurzoru nebo události – v Nuendu jednotlivé audioúseky), to však jde. Začátek objektu, který přesunujete, se automaticky chytí buď konce předešlého objektu ve stejné nebo jiné stopě, kurzoru, či začátku události o track výše nebo níž.

Jak audio, tak MIDI objekty jsou v Nuendu znázorňovány pomocí vykreslovaných bloků. Samotné zvuky však v hlavním okně editovat nemůžete. Poklepání na místo, které chcete upravit, vám otevře editovací okno s vlastní navigací a nástroji. U audiostop má přirozeně podobu zvukové vlny, kdežto u MIDI je celá obrazovka rozdělená vodorovnými (podle kláviatury, která slouží jako vodítko) a svislými čarami (pro délku not).

Pro uživatele, který byl zvyklý na Pro Tools, kde vše můžete editovat v hlavním editovacím okně, se to může zdát jako zdržení, ale editovací okno pro jednotlivé sampl má své opodstatnění. Tak například vámi zvolený úsek hraje automaticky sólo a místa, odkud a kam se má přehrávat, nemusíte nijak označovat.

Automation a nástroje

Nuendo eliminovalo kurzorové nástroje pouze na ty nejnnutnější. Má dva na označování, nůžky a lepidlo. Nůžky přestřihnou jakýkoli sampl na kterémkoli místě a v místě střihu spočítají kratičký fade in/out (od verze 1.5, která nedávno vyšla), aby zamezily lupancům, které mohou vzniknout, když se wave přestřihne v místě amplitudy. Naopak lepilo k sobě citlivě, ale napevno objekty, které k sobě nikdy nepatřily, aby se s nimi dalo manipulovat jako s jedním.

Automation je v Nuendu řešena opět velice osobitým způsobem. Z jiných programů jsem byl zvyklý, že graf hlasitosti, panorámy nebo různých parametrů efektů se zobrazuje přímo na náhledu zvukové vlny. Když jsem si v Nuendu musel pro volumegraf prakticky vytvořit nový track, byl jsem poněkud popuzen. Ale hodně rychle jsem se zase uklidnil, když jsem si uvědomil, že tímto způsobem si mohu editovat najednou všechny parametry, pro které chci automation – tedy třeba deset zároveň, což by mi v jedné stopě udělalo takovou "vánočku", že bych ji do smrti nerozpletl.

Člověk, který pracoval na ovládání Nuenda, by si zasloužil lízátko. Určitě si vybavíte, jakým problémem je u některých programů nastavení správné hlasitosti nebo parametru efektu. Po hodinách

práce už máte lehce znečitlivělou ruku, takže se šipkou myši nemůžete trefit na správné místo a přetahujete a přetahujete. V Nuendu jen podržíte kurzor nad *jakýmkoli* hejblátkem a jednoduše točíte kolečkem myši. Geniální, prostě.

VST Mix

Proč kopírovat analogový mixák, když jde udělat lepší? To je asi otázka, kterou si lidé ve Steinbergu položili. Na každé šavli je tlačítko, které aktivuje ekvalizér v reálném čase a efektové smyčky.

Ekvalizér je sice pouze čtyřpásmový, ale prakticky zahrnuje všechny frekvence najednou. Pásmo totiž znamenají prakticky jen vrcholy křivky, která upravuje barvu zvuku. V okně je lze posouvat jak myší, tak potenciometry, které zároveň dokážou modulovat charakter křivky a určovat, jak ostrý bude nájezd k bodům.

Liboval jsem si také, že Nuendo využívá DirectX a VST plug-iny, kterých je na internetu k dostání spousta. Ale jak jsem se je snažil včlenit do programu, postupně jsem je všechny odinstaloval, aby nezabíraly paměť. Vystačíte totiž bohatě s efekty, které má základní instalace. Speciálně NuendoReverb a NuendoCompressor jsou ozdobou sady plug-inů. (Samozřejmě není problém použít kompatibilní plug-iny jiných výrobců, třeba ty, které jste mohli najít na minulém Chip CD.)

V neposlední řadě musím upozornit na fakt, že základní instalace Nuenda obsahuje panorámu pro míchání surround zvuku (samozřejmě s možností automation do všech směrů), kterou lze ještě rozšířit o sadu mastrovacích VST plug-inů Nuendo Surround Edition (kupují se zvlášť), jež dokážou efektovat zároveň až osm kanálů najednou...

Povzdech závěrem

Je toho strašně moc, co by se dalo o Nuendu psát. Ale jak říkám, takový program je nejlepší si rovnou zkusit. Steinberg by měl někam VIDITELNĚ pověsit demo a myslím, že jeho stránky by se netrhly.

Jisté je jen jedno: na poli profesionální zvukové editace a nahrávání mají Pro Tools velkého konkurenta. A pokud jde o Windows, má tenhle mladíček podle mého názoru možná i trochu navrch.

Jakub Tureček

Karta Nuendo 96/52

Nuendo pracuje s každou zvukovou kartou, která splňuje minimální požadavky, ale s některou lépe. Karta Hammerfall 96/52 od RME (Steinbergem distribuovaná pod názvem Nuendo 96/52) je toho zářným příkladem. Zvládá zároveň nahrávat až 24 stop při frekvenci 96 kHz. Když jsem s ní pracoval v Nuendu, aktivita procesoru, který je jinak velmi namáhán, klesla na dobrých 40 % a tam se držela. Jen pokud jsem aplikoval plug-iny přímo na nějaký objekt a nepouštěl jsem je do smyčky, převzal na chvíli procesor štafetu.

Karta Nuendo má pouze digitální vstupy, takže kvalita zvuku je přímo úměrná převodníkům, které použijete. V ceně, za kterou se dá pořídit, asi těžko něco podobného seženete. (W/M/Linux)

Minimální požadavky na systém: Nuendo: PII 266 MHz, 128 MB RAM;

Nuendo Surround Edition: PIII 400 MHz, 128 MB RAM;

W98/ME/2k (MacOS prý do měsíce).

Poskytl: Mediaport Pro (www.mediaport.cz).

Cena: Nuendo (software) – 29 362 Kč, Nuendo Surround Edition – 29 362 Kč, Nuendo 96/52 karta – 15 874 Kč. (Ceny jsou uvedeny bez DPH.)

Další info: www.nuendo.com, www.steinberg.net

Hodnocení

+ kvalita vestavěných pluginů

+ skvělé ovládání šetří hodiny práce

+ cena (pro běžného uživatele dost vysoká ale pro studio za hubičku)

– design (ale to je dost subjektivní)

